
Betalingsvaner i Danmark

Johan Gustav Kaas Jacobsen og Søren Truels Nielsen, Betalingsformidlingskontoret

INDLEDNING OG SAMMENFATNING

Danskerne anvender lige så ofte dankort som kontanter i forretninger. Herved minder de om nordmænd og svenskere, der også i vid udstrækning bruger betalingskort, men adskiller sig fra borgere i de fleste andre europæiske lande, hvor kontantbetalinger fortsat er den mest udbredte betalingsform.¹

I denne artikel gennemgås resultaterne af en undersøgelse af danskernes betalingsvaner fra efteråret 2010. I undersøgelsen, der blev foretaget af Danmarks Statistik på vegne af Nationalbanken, blev der indsamlet besvarelser fra knap 1.300 borgere mellem 15 og 79 år. For en nærmere beskrivelse af undersøgelsen henvises til Jacobsen og Nielsen (2011).

Resultaterne kan bl.a. bruges til at vurdere konsekvenserne af lovændringer på betalingsområdet. Fx er de danske regler for kortgebyrer netop blevet ændret, så det fremover vil være tilladt for forretningerne at tage et gebyr af forbrugerne ved betaling med kreditkort. Ved betalinger med debetkort som dankortet må forretningerne ikke opkræve gebyrer.

Denne regelændring vil ifølge en statistisk analyse, der præsenteres i artiklen, føre til flere dankortbetalinger snarere end en stigning i antallet af kontantbetalinger. Det er en vigtig konklusion, da kontantbetalinger, særligt ved store beløb, er forbundet med større omkostninger for samfundet som helhed end kortbetalinger.

UDBREDELSE AF BETALINGSINSTRUMENTER

Ved betalinger i forretninger kan danskerne typisk vælge mellem kontanter, forskellige typer af betalingskort og checks, jf. boks 1.

¹ Se Nyberg (2010), Gresvik og Haare (2008), Jonker (2005) og Mooslecher mfl. (2006).

BETALINGSINSTRUMENTER I DANMARK

Boks 1

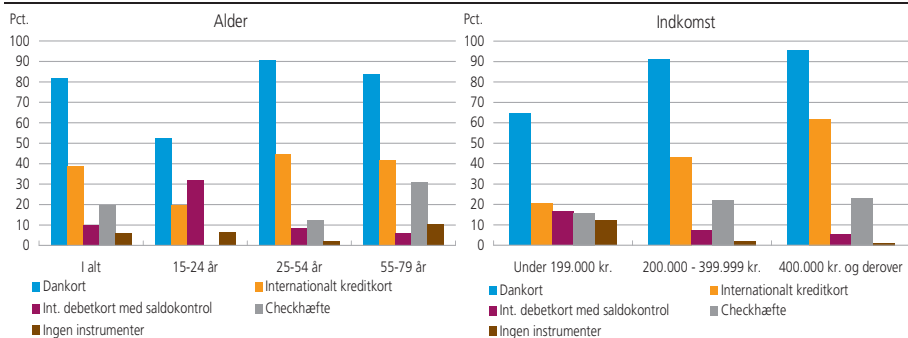
- *Dankortet* er det nationale debetkort i Danmark. Ved brug af debetkort hæves pengene på betalers konto umiddelbart efter, at betalingen er foretaget. Dankortet er i de fleste tilfælde kombineret med Visa, således at det fungerer som et dankort ved nationale betalinger og et Visakort ved betalinger i udlandet.
- *Internationale kreditkort*, fx Mastercard, American Express og Diners Club, er betalingskort, der kan anvendes til at købe varer og tjenester i Danmark og udlandet på baggrund af en tildelt trækingsadgang. Den ydede kredit betales helt eller delvis tilbage ved afslutningen af en fastsat periode, typisk en måned.
- *Internationale debetkort med saldokontrol*, fx Visa Electron og Mastercard Debet, adskiller sig fra dankortet ved at være udstyret med såkaldt saldokontrol, så betaler ikke kan overtrække sin konto. Derudover kan disse kort, ligesom internationale kreditkort, anvendes til betalinger i udlandet.
- Der er desuden en række *øvrige betalingskort*, fx Forbrugsforeningens betalingskort. Kortene fungerer som et kreditkort, men kan kun bruges til betalinger i udvalgte salgssteder. Udbredelsen og anvendelsen af disse kort beskrives ikke nærmere i denne artikel.
- *Checks* er en skriftlig pengeanvisning, hvor checkens udsteder via sin underskrift tillader sit pengeinstitut at lade en anden hæve checkens værdi på sin konto.

Dankortet er klart det mest udbredte betalingsinstrument, idet ca. otte ud af ti danskere i alderen 15 til 79 år har et dankort, jf. figur 1. Andelen af danskere, der ejer et dankort, er størst for borgere over 24 år og stigende med deres indkomst.

Udbredelsen af internationale kreditkort er ligeledes størst for de højeste indkomstgrupper. Det kan skyldes, at borgere med højere indkomst rejser mere både privat og arbejdsmæssigt og dermed har et større behov for at kunne foretage betalinger i udlandet. Desuden kan de oftere drage fordel af, at den daglige trækingsadgang på kreditkort normalt er større end på andre typer kort. Samtidig vil kreditvurderin-

UDBREDELSE AF BETALINGSINSTRUMENTER

Figur 1

Kilde: Danmarks Nationalbank.

ANDEL AF BORGERE MED ADGANG TIL FLERE BETALINGSFORMER					Tabel 1
Som også har:	Checkhæfte	Dankort	Int. kreditkort	Int. debetkort	
Borgere med checkhæfte	100	89	41	4	
Borgere med dankort	22	100	42	4	
Borgere med internationalt kreditkort ...	21	88	100	7	
Borgere med internationalt debetkort ...	9	33	27	100	

Anm.: Tabellen viser andelen af personer, der har adgang til det givne betalingsinstrument i hver række, og som samtidig har adgang til betalingsinstrumentet i den tilsvarende kolonne.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

gen af borgere med en lavere indkomst i visse tilfælde betyde, at de ikke tilbydes betalingskort med kredit- eller overtræksmuligheder.

Internationale debetkort med saldokontrol er mest udbredt blandt unge mellem 15 og 24 år. Det skyldes især, at unge under 18 år normalt ikke kan få et dankort, og at personer, der netop er blevet myndige, kan tænkes at have beholdt kortet frem for at få et andet betalingskort. Internationale debetkort er desuden særligt velegnede til borgere med en lavere indkomst, der som nævnt kan have vanskeligt ved at få et betalingskort med overtræksmulighed. Dermed forekommer disse kort også hyppigst blandt de laveste indkomstgrupper.

Endelig kan borgere normalt også betale med checks i forretninger. Til trods for at antallet af checkbetalinger i dag er relativt beskedent, jf. nedenfor, har ca. en femtedel af befolkningen mellem 15 og 79 år stadig et checkhæfte, jf. figur 1. Det er mest udbredt blandt borgere over 55 år, mens stort set ingen under 25 år har et checkhæfte.

Mange danskere har desuden adgang til flere betalingsformer ud over kontanter, jf. tabel 1. Fx råder 88 pct. af borgerne med et internationalt kreditkort også over et dankort, mens dette kun gælder lidt mere end tre ud af ti af borgerne med et debetkort med saldokontrol. Dermed er kreditkort et hyppigere alternativ til dankort i betalingsituationen, end det er tilfældet for internationale debetkort.

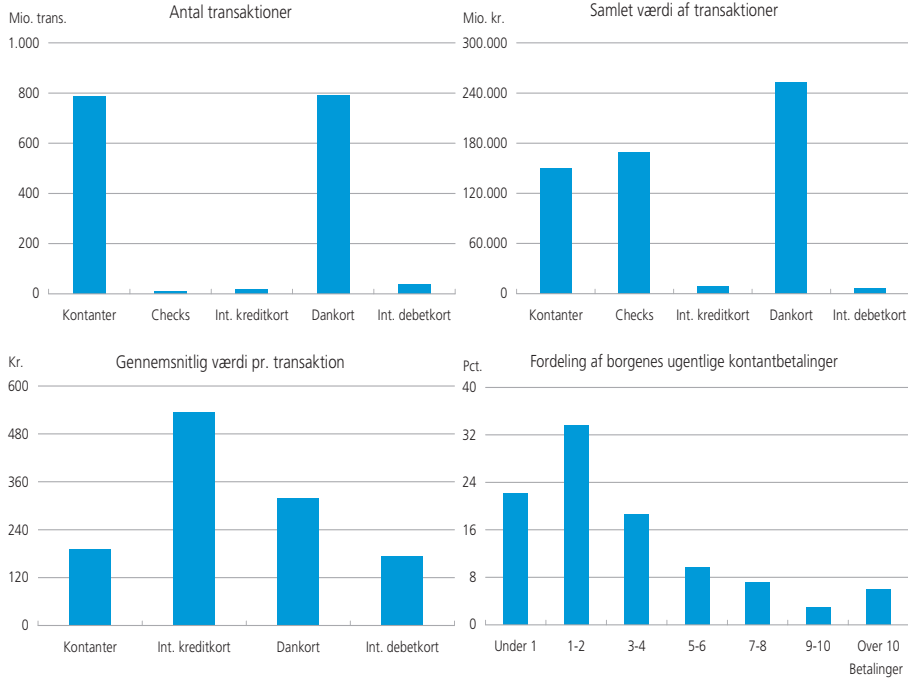
Andelen af borgerne, der ikke har hverken betalingskort eller checkhæfte, og dermed ikke har noget alternativ til kontanter ved betalinger i forretninger, udgør omkring 6 pct. af alle borgere mellem 15 og 79 år eller ca. 260.000 danskere.

OMFANGET AF BETALINGER

I 2009 blev der gennemført i alt 790 millioner betalinger med dankort til en samlet værdi af ca. 250 mia. kr., jf. figur 2. Til sammenligning udgjorde detailomsætningen samme år 269 mia. kr. Den forholdsvis høje værdi af betalinger med dankort skyldes, at en del af disse ikke indgår i detail-

TRANSAKTIONER UDFØRT MED FORSKELLIGE BETALINGSFORMER I 2009

Figur 2

Kilde: Danmarks Nationalbank og Finansrådet.

omsætningen, fx betalinger for køb af biler samt restaurations- og hotelbesøg.

Disse tal betyder, at dankortet er den mest anvendte betalingsform i forretninger i Danmark målt på værdi, mens antallet af betalinger er på niveau med brugen af kontanter, jf. nedenfor. Betalinger med internationale kort har et betydeligt mindre omfang end dankort, idet værdien af disse betalinger i 2009 udgjorde i alt 16 mia. kr.

De internationale kreditkort bruges gennemsnitligt til større betalinger, hvilket kan hænge sammen med, at kortene har en større daglig trækingsadgang end andre betalingsinstrumenter. Størrelsen på betalinger foretaget med internationale debetkort er derimod relativt lav sammenlignet med de øvrige betalingsformer. Det afspejler, at disse kort er mest udbredt blandt borgere med en lavere indkomst, der typisk også har et mindre forbrug og derfor foretager mindre betalinger.

Brugen af checks adskiller sig fra betalingskort ved at omfatte et mindre antal betalinger af en betydelig værdi. De udgjorde således i 2009 under 1 pct. af det samlede antal betalinger, men med en gennemsnitlig beløbstørrelse på ca. 17.700 kr. pr. check løb den samlede værdi af betalingerne op i omkring 170 mia. kr. Forklaringen er, at checks hovedsa-

geligt bruges til store betalinger til og fra virksomheder og offentlige myndigheder.

Kontanter er stadig et populært alternativ til betalingskort. Således skønnes der i 2009 at være foretaget stort set lige så mange kontantbetalinger som dankortbetalinger i danske forretninger. Den samlede værdi af årets kontantbetalinger, der er beregnet til 150 mia. kr., er dog lavere end dankortbetalinger.

Kontanter er dermed fortsat en udbredt betalingsform blandt danskerne, om end de fleste ikke anvender dem dagligt, jf. figur 2. Set i lyset af den store udbredelse af betalingskort, og at langt de fleste forretninger i dag giver mulighed for at betale med betalingskort, må omfanget af kontantbetalinger afspejle et bevidst valg fra borgernes side.

BORGERNES FORETRUKNE BETALINGSFORMER

I undersøgelsen af borgernes betalingsvaner blev deltagerne også spurgt om deres foretrukne betalingsform ved betalinger af forskellige beløbsstørrelser.

Ved små beløbsstørrelser, dvs. køb under 100 kr., svarede knap halvdelen af de adspurgte, at de foretrækker kontantbetalinger, jf. figur 3. For beløb over 100 kr. er dankort derimod den klart mest populære betalingsform.

Kun få deltagere i undersøgelsen svarede, at de foretrækker at betale med internationale betalingskort, enten kreditkort eller debetkort, uanset beløb. I figur 3 er medtaget alle deltagere i undersøgelsen, men andelen, der foretrækker internationale kort, stiger ikke væsentligt ved kun at betragte borgere, der både har et dankort og et internationalt betalingskort, jf. Jacobsen og Nielsen (2011).

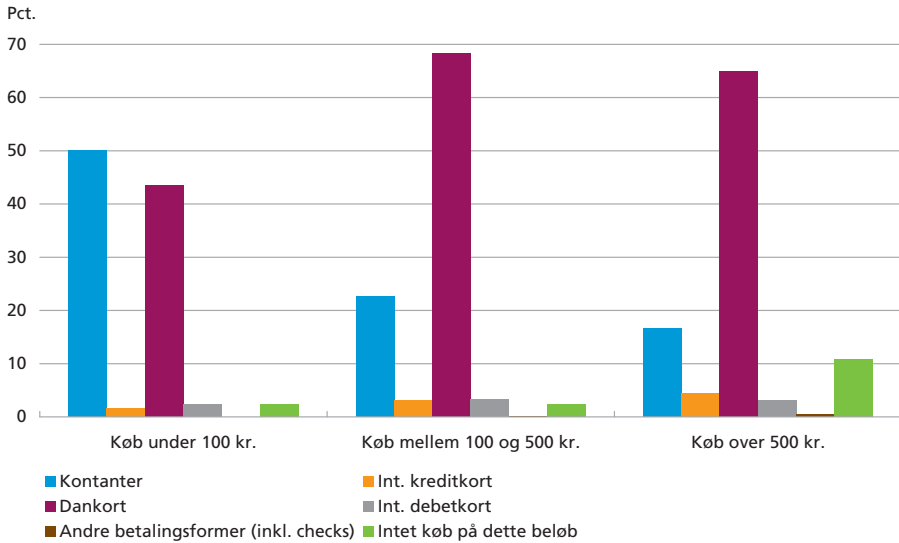
Med udgangspunkt i disse data har vi foretaget en analyse, der beregner sandsynligheden for at foretrække enten kontanter, dankort eller internationalt kreditkort til betalinger på baggrund af en række individuelle karakteristika. Kun borgere, der har adgang til de forskellige betalingsformer, indgår i beregningerne. Analysen og dens resultater er beskrevet nærmere i boks 2.

Resultaterne viser, at mænd i højere grad end kvinder foretrækker kontantbetalinger. Derudover er kontanter oftere den foretrukne betalingsform blandt ældre borgere og personer med en lavere indkomst, hvorimod dankortet oftere foretrækkes af yngre og midaldrende borgere samt af borgere med en videregående uddannelse og årlig indkomst over 200.000 kr.

Blandt borgere, der har et internationalt kreditkort, foretrækker kvinder oftere at bruge dette kort end mænd. Derudover viser beregningerne,

BORGERNES FORETRUKNE BETALINGSFORM

Figur 3

Kilde: Danmarks Nationalbank.

at personer med en indkomst under 400.000 kr., som har et kreditkort, oftere foretrækker at betale med dette end personer med en højere indkomst.

FORDELE OG ULEMPER

Deltagerne i undersøgelsen af danskernes betalingsvaner blev desuden spurgt om deres syn på fordele og ulemper ved de forskellige mulige betalingsformer i forretninger.

Fordele

Blandt dankortbetalere fremhævede 60 pct. af de adspurgte bekvemmelighed som årsag til at anvende kortet, hvilket er væsentligt mere end for de øvrige betalingsformer, jf. tabel 2. Det afspejler formentlig en kombination af, at dankortet accepteres i langt de fleste forretninger i Danmark, og at borgerne ved disse betalinger undgår at hæve og bære rundt på kontanter.

Flere påpeger, at betalinger med kontanter giver dem bedre kontrol over deres økonomi, jf. tabel 2. Det kan skyldes, at deres kontantbeholdning i tegnebogen giver et let og hurtigt overblik over deres rådighedsbeløb. Desuden åbner brugen af kontanter ikke for samme krediteller overtræksmuligheder som kreditkort og dankort.

ANALYSE AF BORGERNES FORETRUKNE BETALINGSFORMER

Boks 2

På baggrund af data fra undersøgelsen af danskernes betalingsvaner har vi forsøgt at identificere, hvordan borgernes valg af betalingsform påvirkes af personlige karakteristika som køn, alder, indkomst og uddannelse. Den anvendte model er en såkaldt logistisk regression, der beregner sandsynligheden for at betale med kontanter, dankort og internationale kreditkort med udgangspunkt i disse karakteristika.

Der er kun anvendt data fra borgere, som reelt har mulighed for at anvende den pågældende betalingsform. I modellerne for dankort og kreditkort indgår således kun personer, der har angivet, at de besidder det pågældende kort. Endvidere er der set bort fra borgere under 18 år, som oftest kun kan vælge mellem kontanter og internationale debetkort.

Nedenfor er angivet de personlige karakteristika, der med statistisk sikkerhed kan forventes at øge sandsynligheden for, at en person foretrækker enten kontanter, dankort eller internationale kreditkort. Fx fremgår det, at mænd oftere end kvinder foretrækker at betale med kontanter, hvorimod personer under 35 år er mere tilbøjelige til at betale med dankort end ældre personer. Ligeledes vil der gennemsnitligt være flere med en videregående uddannelse, der foretrækker dankortbetalinger, end fx blandt ufaglærte personer.

Kontanter:

- Mand
- Person over 45 år
- Person med grundskole som højst færdiggjort uddannelse
- Person med indkomst under 200.000 kr.

Dankort:

- Ingen signifikant forskel på køn
- Person under 35 år
- Person med lang eller mellemlang uddannelse
- Person med indkomst over 200.000 kr.

Internationale kreditkort

- Kvinde
- Ingen klar signifikant forskel på alder
- Ingen klar signifikant forskel på uddannelse
- Person med indkomst under 400.000 kr.

Modellen inkluderer som før nævnt kun personer, der har adgang til de forskellige betalingsformer. Når fx kvinder i større grad end mænd kan forventes at foretrække kreditkortbetalinger, gælder det derfor kun, når begge parter har et sådant betalingskort. På den måde korrigeres der for, at kreditkortet generelt er mere udbredt blandt mænd end kvinder. For en uddybende beskrivelse af modellen og dens resultater henvises til Jacobsen og Nielsen (2011).

Derudover angiver ca. hver tiende, at kontanter giver dem mulighed for at betale, hvor de ikke har andet valg. Dette kan både skyldes, at de pågældende ikke har adgang til andre betalingsinstrumenter, eller at de handler i forretninger, hvor kontanter er eneste mulige betalingsform.

Af dem, der foretrækker at betale med kreditkort, er det kun en fjerdedel, der gør det på grund af kreditten. Endvidere anfører knap 20 pct., at kreditkort gør det muligt for dem at betale, hvor de ikke har nogen anden mulighed. Det kan skyldes, at visse større betalinger overstiger deres daglige maksimumgrænse for betaling med dankort.

ÅRSAGER TIL AT ANVENDE FORSKELLIGE BETALINGSFORMER

Tabel 2

Årsager til at anvende kontanter:

1. Det er bekvemt (34 pct.)
 2. Kontrol over min økonomi (16 pct.)
 3. Jeg havde ikke andre valg (11 pct.)
 4. For at komme af med kontanter (9 pct.)
- Andre årsager (29 pct.)

Årsager til at anvende debetkort med saldokontrol:

1. Det er bekvemt (37 pct.)
 2. Jeg havde ikke andre valg (26 pct.)
 3. Kontrol over min økonomi (11 pct.)
 4. Betalingen sker med det samme (10 pct.)
- Andre årsager (16 pct.)

Årsager til at anvende dankort:

1. Det er bekvemt (63 pct.)
 2. Jeg havde ikke andre valg (11 pct.)
 3. Kontrol over min økonomi (6 pct.)
 4. Betalingen sker med det samme (4 pct.)
- Andre årsager (16 pct.)

Årsager til at anvende internationale kreditkort:

1. Det er bekvemt (33 pct.)
 2. For at anvende kreditten (27 pct.)
 3. Jeg havde ikke andre valg (19 pct.)
 4. Kontrol over min økonomi (13 pct.)
- Andre årsager (9 pct.)

Anm.: Hver borger i undersøgelsen har haft mulighed for at angive den betalingsform, de hovedsageligt anvender ved transaktioner af tre forskellige beløbsstørrelser, og er i tillæg blevet spurgt om årsagen hertil. Der er således op til tre svar fra hver deltager. Den procentvise fordeling af de angivne årsager, uafhængigt af beløbsstørrelser, er opgjort i tabellen.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

tet. I andre tilfælde kan et begrænset indestående på borgernes bankkonti medføre, at kreditkortet i betalingsøjeblikket er det eneste alternativ.

Ulemper

Den ulempe, flest oplever ved kontantbetalinger, er, at det kræver besiddelse af kontanter, jf. tabel 3. Derudover fremhæver ca. en femtedel risikoen for tyveri som en ulempe. Risikoen for at modtage falske sedler betragtes derimod kun som et mindre problem, hvilket harmonerer med, at omfanget af falske sedler i Danmark er meget beskedent.

Risikoen for systemnedbrud opfattes af mange som en ulempe ved betalingskort og som et større problem end fx risikoen for misbrug af deres betalingskort. Det understreger vigtigheden af en høj driftssikkerhed for betalingskort. Systemnedbrud er i dag meget sjældne, men resultaterne antyder, at der ved en stigning i antallet af disse er risiko for, at flere vil overveje andre betalingsformer, fx kontanter.

Der fremhæves også enkelte andre ulemper ved betalingskort. For de internationale betalingskort er det primære problem, der anføres, at de ikke accepteres alle steder, idet udbredelsen af forretninger, der modtager disse kort, er mindre end for dankortet. Samtidig nævner flere, at overtræks- og kreditmulighederne for henholdsvis dankort og kreditkort udgør en risiko for overforbrug.

ULEMPER VED FORSKELLIGE BETALINGSFORMER		Tabel 3
Ulemper ved kontanter:		Ulemper ved dankort:
1. Kræver besiddelse af kontanter (31 pct.)		1. Situationer med systemnedbrud, hvor kortet ikke kan benyttes (19 pct.)
2. Risiko for tyveri/røveri (20 pct.)		2. Risiko for "overforbrug" (17 pct.)
3. Ingen betalingsoversigt (8 pct.)		3. Risiko for misbrug (15 pct.)
4. Risiko for falske sedler (5 pct.)		Ingen ulemper (24 pct.)
Ingen ulemper (21 pct.)		
Ulemper ved debetkort m. saldokontrol:		Ulemper ved internationale kreditkort:
1. Accepteres ikke alle steder (23 pct.)		1. Accepteres ikke alle steder (18 pct.)
2. Situationer med systemnedbrud, hvor kortet ikke kan benyttes (14 pct.)		2. Risiko for "overforbrug" (14 pct.)
3. Risiko for misbrug (13 pct.)		3. Situationer med systemnedbrud, hvor kortet ikke kan benyttes (13 pct.)
Ingen ulemper (17 pct.)		Ingen ulemper (23 pct.)

Anm.: I tabellen er angivet de mest citerede ulemper ved de respektive betalingsformer.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

GBYRER OG SUBSTITUTION MELLEML BETALINGSFORMER

Som beskrevet har mange borgere ofte mulighed for at betale med ét eller flere typer af betalingskort som alternativ til en kontantbetaling. Det er derfor interessant at afdække, i hvilken udstrækning de finder det nærliggende at skifte mellem kontanter og betalingskort, dvs. om disse betalingsformer er *substitutter*.

Hvis to betalingsformer er substitutter, vil ændrede vilkår ved betaling med den ene typisk forårsage et skift i betalingsmønsteret. Ændrede vilkår kan fx være, at der bliver indført et gebyr ved betaling med den ene betalingsform. Det vil som regel føre til, at brugen af den ikke-gebyrpålagte betalingsform stiger.

Erfaringerne viser, at danskerne, i hvert fald på kort sigt, reagerer kraftigt på gebyrer. Det blev illustreret, da forretningerne i en kort periode i begyndelsen af 2005 fik tilladelse til at tage et gebyr på op til 50 øre ved brug af dankort. Som konsekvens faldt antallet af dankortbetalinger markant, mens kontanthævninger i pengeautomater steg.

I Nationalbankens undersøgelse af borgernes betalingsvaner bekræftes denne adfærd. På et spørgsmål om, hvordan deltagerne ville reagere på gebyrer, svarede over halvdelen, at de ville skifte til en anden betalingsform. Under 10 pct. anførte, at de ville anvende den pågældende betalingsform uanset gebyret.

Substitutionseffekter

På baggrund af data fra undersøgelsen af danskernes betalingsvaner har vi foretaget en statistisk analyse af graden af substitution mellem kontanter og de forskellige typer af kort. Det er gjort ved at undersøge, hvordan det påvirker borgernes brug af kontanter, at de har et dankort, et internationalt kreditkort eller et internationalt debetkort, mens der tages højde for demografiske forhold som køn, alder, indkomst og uddannelse. Analysen og dens resultater er beskrevet nærmere i boks 3.

Konklusionen er, at borgere med dankort udfører hele 25 pct. færre kontantbetalinger end andre borgere. Til gengæld har det ingen effekt på brugen af kontanter, at en borger har et internationalt kreditkort.

Disse resultater indikerer, at dankort og kontanter er substitutter, idet adgangen til at foretage dankortbetalinger reducerer brugen af kontanter. Der er derimod ikke grundlag for at betegne kontanter og internationale kreditkort som substitutter, idet borgere med disse kort ikke foretager færre kontantbetalinger end andre borgere.

Ændrede gebyrregler i Danmark

De danske regler for kortgebyrer er i færd med at blive ændret. Det sker på foranledning af Europa-Kommissionen, der har anført, at de nuværende regler ikke er i overensstemmelse med reglerne i det indre marked. Med de nye regler indføres den såkaldte splitmodel, hvorefter forretningerne ved betalinger med kreditkort må overvælte det gebyr, de betaler til bankerne, på forbrugerne. Derimod må forretningerne ikke overvælte dette gebyr, når der er tale om debetkort, som fx dankort.

En kritik af splitmodellen har været, at overvæltning af gebyrer på forbrugerne ved betaling med kreditkort vil tilskynde flere til at anvende kontanter, som, særligt for store beløb, er forbundet med højere omkostninger for samfundet som helhed end andre betalingsformer, jf. undersøgelser i Sverige og Holland¹. Baseret på vores analyse er der dog ikke belæg for at forvente en sådan substitution. Det forekommer derimod mere sandsynligt, at borgerne i stedet vil skifte fra at betale med kreditkort til at betale med dankort.

¹ Bergman mfl. (2007) og Brits og Winder (2005).

ANALYSE AF BORGERNES SUBSTITUTION MELLEM BETALINGSFORMER

Boks 3

For at undersøge, hvor villige borgerne er til at skifte mellem forskellige betalingsformer, er der foretaget en kvantitativ analyse på baggrund af de indsamlede besvarelser fra undersøgelsen af danskernes betalingsvaner. En mere detaljeret beskrivelse af analysen findes i Jacobsen og Nielsen (2011), og i det følgende gennemgås kun overordnet dens metode og resultater.

I analysen undersøges effekten af at have et dankort, internationalt kreditkort eller internationalt debetkort på brugen af kontanter. Analysen søger at finde en isoleret effekt af at have et eller flere af disse typer betalingskort, dvs. der kontrolleres for, at borgerne har forskellige karakteristika såsom køn, alder, uddannelse og indkomst, der ligeledes påvirker anvendelsen af kontanter.

Analysens hovedresultater er præsenteret i tabel 4. Hver række viser effekten af at have et givet betalingskort på værdien af kontantbetalinger i ugen (første kolonne) og antallet af kontantbetalinger i ugen (anden kolonne). Det fremgår således, at borgere, der ejer et dankort, alt andet lige vil have 25 pct. færre kontantbetalinger om ugen end borgere, der ikke ejer et dankort. Ligeledes vil personer med dankort købe for 282 kr. mindre med kontanter end personer uden et dankort.

Disse resultater indikerer, at der er en signifikant negativ effekt på niveauet af kontantbetalinger ved at have et dankort. Betragtes i stedet de internationale kreditkort og debetkort med saldokontrol, er den målte effekt noget lavere, og der er ingen statistisk sikkerhed for, at antallet eller værdien af kontantbetalinger påvirkes af at have et af de internationale betalingskort.

RESULTATER FRA ANALYSE AF BETALINGSVANER

Tabel 4

Ændring i kontantbetalinger	Værdi af kontantbetalinger (pr. uge)	Antal kontantbetalinger (pr. uge)
Personen har et:		
Dankort	- 282 kr.	- 25 pct.
Internationalt kreditkort	- 32 kr.	- 2 pct.
Internationalt debetkort	- 53 Kr.	10 pct.

Anm.: Signifikante koefficienter i tabellen er markeret med fed skrift.

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Analysen antyder dermed, at kontanter og dankort i nogen udstrækning kan betragtes som substitutter, da der er en statistisk signifikant negativ sammenhæng mellem de to betalingsformer. Dette er ikke tilfældet for kontanter og internationale betalingskort. De tilgængelige data tillader ikke en lignende analyse af, om dankort og kreditkort eller dankort og internationale debetkort er substitutter.

LITTERATUR

Bergman, Mats, Gabriella Guibourg og Björn Segendorf (2007), The Cost of Paying – Private and Social Cost of Cash and Card Payments, *Sveriges Riksbank Working Paper Series*, nr. 212, september.

Brits, Hans og C. Winder (2005), Payments are no free lunch, *De Nederlandsche Bank, DNB Occasional Studies*, vol. 3, nr. 2.

Gresvik, Olaf og Harald Haare (2008), Payment Habits at point of sale, *Norges Bank, Staff Memo*, nr. 6.

Jacobsen, Johan Gustav Kaas og Søren Truels Nielsen (2011), Betalingsvaner i Danmark, *Danmarks Nationalbank Working Papers*, nr. 74, september.

Jonker, Nicole (2005), Payment Instruments as Perceived by Consumers, *De Nederlandsche Bank Working Papers*, nr. 53.

Mooslecher, Peter, Helmut Stix og Karin Wagner (2006), How Are Payments Made in Austria, *Oesterische Nationalbank, Monetary Policy and the Economy*, 2. kvartal.

Nyberg, Lars (2010), Time to change cash to cards? *Sveriges Riksbank*, tale afholdt 20. januar.